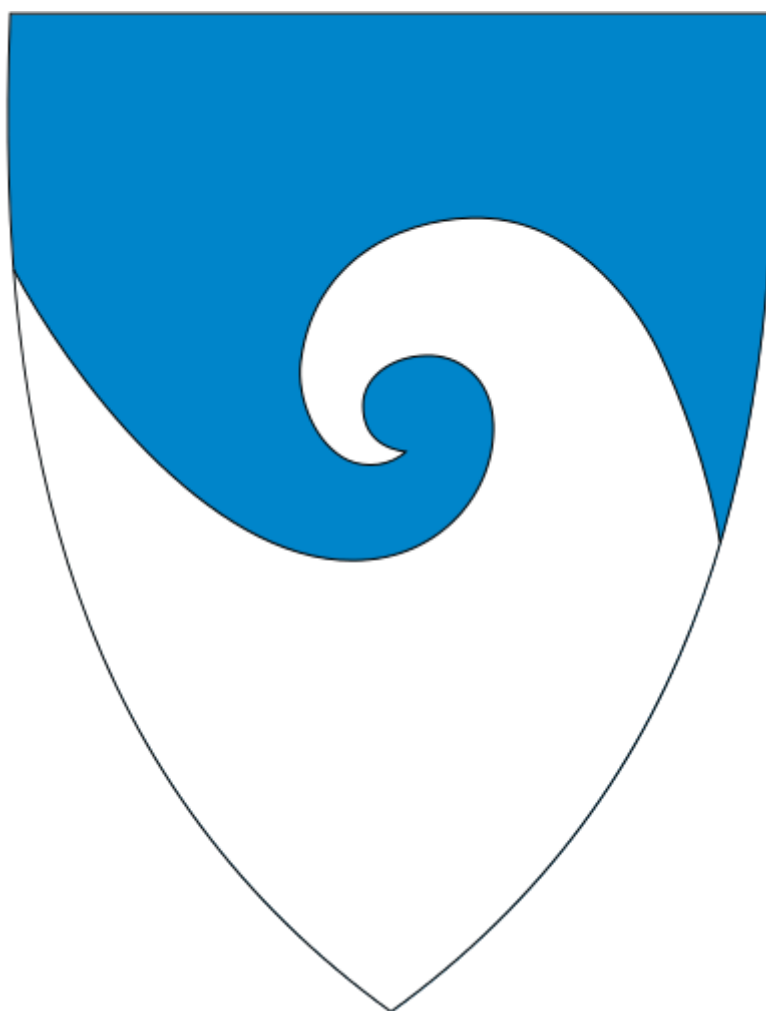

Plan for et trygt og skolemiljø

Andøyskolen

Forord

Skolene i Andøy skal være trygge møteplasser for både elever og ansatte, og de skal være gode steder for læring og utvikling. Det er en klar målsetting at ingen form for krenkelser skal forekomme. Denne målsettingen er viktig for å øke trivselen for den enkelte og er førende for alt arbeidet vi gjør i skolene.

Opplæringslovens §9a sier at skolen skal arbeide aktivt og systematisk for at alle elever opplever trygghet og sosial tilhørighet. Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø. Loven stiller krav til forebygging, årvåkenhet og aktivitet fra skolens side. Andøyskolene skal være gode på dette.

Planen inneholder prosedyrer, tiltak og prinsipper som skal følges av skolens ansatte dersom det oppstår mistanke eller det gis melding om krenkende ord eller handlinger. Planen forteller også om det systematiske kartleggingsarbeidet som skal være en del av rutinene i skolenes årshjul. Jevnlig fokus på læringsmiljøet er nødvendig for å sikre at alle ansatte og elever har kunnskap om rutiner og lovverk på området.

Denne planen gjelder for den offentlige grunnskole og SFO i Andøy kommune. Planen er forpliktende for alle som jobber i eller har oppdrag for skole og SFO.

Andenes DATO

Sveinung Ellingsen

Skolefaglig rådgiver

Innhold

Plan for et trygt og skolemiljø	1
.....	1
Andøyskolen	1
Forord	2
1.0 Mål for elevenes skolemiljø.....	4
2.0 Forebyggende arbeid.....	4
2.1 Klasseledelse.....	4
2.2 Klassemiljø og skolemiljø.....	6
2.3 Kartlegge utfordringer.....	6
3.0 Skolens plikter	6
3.1 Følge med	6
3.2 Gripe inn	7
3.3 Varsle.....	7
3.4 Undersøke	9
3.5 Sette inn tiltak	9
3.6 Dokumentere.....	9
Vedlegg.....	11

1.0 Mål for elevenes skolemiljø

Andøyskolen skal være trygg og god for våre elever. Det skal være et godt sted for læring og utvikling. Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, og skal aktivt arbeide for et miljø som både elever, foreldre og ansatte kan kjenne seg trygge i. Alle parter skal være kjent med kommunens rutiner for å forebygge og følge opp dersom uheldige episoder oppstår.

§9A-2 Retten til et trygt og godt skolemiljø:

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Mål for elevenes skolemiljø:

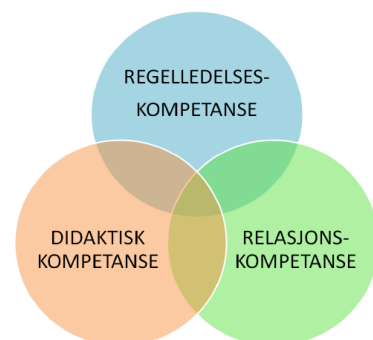
- Grunnskolene i Andøy kommune skal ha et trygt og godt skolemiljø for elever og ansatte.
- Alle elever skal oppleve en skolehverdag uten å bli utsatt for krenkende atferd.
- Grunnskolene i Andøy skal arbeide aktivt for å oppfylle de pliktene som loven pålegger:
 - o Følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø
 - o Gripe inn mot krenkelser dersom det er mulig
 - o Alle på skolen skal varsle rektor ved mistanke eller kunnskap om at en elev ikke har det trygt og godt på skolen
 - o Skolen skal snarest undersøke saken
 - o Skolen skal sette inn tilstrekkelig, egnede og lovlige tiltak

2.0 Forebyggende arbeid

2.1 Klasseledelse

God klasseledelse er nøkkelen til å sørge for et trygt og godt skolemiljø som legger til rette for læring og utvikling.

Elevers læring og trivsel avhenger av at den voksne kan utøve god klasseledelse. God klasseledelse består av de tre kompetansene – regelledelseskompetanse, didaktisk kompetanse og relasjonskompetanse. Disse kompetansene er grunnlaget for elevenes læring og trivsel.

Relasjonskompetanse

Å etablere og opprettholde en positiv relasjon til hver enkelt elev kan beskrives som hjørnesteinen i klasseledelse. Forskning har vist at lærer-elev-relasjonen har betydning for elevers læringsresultat og for elevers atferd og trivsel.

En positiv relasjon bygger på lærerens vilje til å bry seg om alle elever, vise interesse for den enkelte og hans/hennes situasjon, være støttende og ha forventninger om utvikling. Dette er viktig for alle elever, og særlig viktig for elever som av ulike grunner strever på skolen. Fordi foreldre er elevenes viktigste voksne, må en relasjonsbygging til den enkelte eleven også omfatte foreldrene.

Regelledeleskompetanse

Å etablere regler og rutiner er et virkemiddel for læring og effektivitet i gruppen (Doyle, 2006). Det har også betydning for gruppen som sosialt system ved at det gir en felles referanse, skaper integrasjon og gir signaler om ønsket sosialt samspill. På den måten bidrar regler og rutiner til å skape normer for samhandling. En tydelig leder som er opptatt av elevers læring og utvikling, vet at det er nødvendig med regler og rutiner for en forutsigbar og god arbeidsdag. De reglene og rutinene en velger å innføre må øves på dersom de skal innarbeides i klassen. Det krever årvåkenhet, tydelighet og tålmodighet hos læreren.

Regler uttrykker standarder for hvordan vi vil ha det, mens rutiner er en beskrivelse av forventet atferd. Lærere og elever må ha en forståelse for at standarden er nødvendig, og lære rutinene for å leve opp til standarden. Derfor bør elevene også trekkes med i arbeidet med å sette standarder og beskrive rutiner. For å oppnå en konsistent praksis på skolen er det nødvendig å etablere regler og rutiner som er like på tvers av klasser.

Didaktisk kompetanse

Om elevene i en klasse skal realisere sitt potensial for læring, er det avgjørende at læreren har tydelige forventninger til elevene og kan motivere elevene til arbeidsinnsats. Studier har vist at å tydeliggjøre hensikten med aktivitetene er viktig for elevenes læringsutbytte. Ved at læreren viser til hensikten med aktiviteten og samtidig klargjør forventninger til elevene, får de hjelp til å ha et utenfra-blikk på sin egen læring.

Lærerne bør ha både høye og realistiske forventninger til elevene, og det må være utfordringer og variasjon i læringsaktivitetene. Disse forventningene må være relatert til elevenes forutsetninger, men relativt sett skal alle elever oppleve høye forventninger. Dette er særlig viktig i forhold til elever som har et svakt læringsutbytte, eller som har problemer på andre måter i og utenfor skolen. Læreren må likevel ikke bare ha forventninger til elevene, men også stille krav og ha forventninger til seg selv som leder og lærer. Ledelse av læringsaktivitet innebærer å legge til rette for mestring hos alle elever. Å være i en situasjon som man ikke mestrer, kan svekke egne forventninger om mestring og dermed bidra til lav motivasjon.

Klassene har elever som lærer på ulike måter, og variasjon i bruk av undervisningsformer påvirker læringsresultatene positivt. God klasseledelse innebærer derfor å kunne beherske et variert sett av metoder som også inkluderer praktiske arbeidsmåter i alle fag, og evnen til kritisk å vurdere hvilke situasjoner der de metodene og arbeidsformene er beste egnet.

2.2 Klassemiljø og skolemiljø

Grunnskolene i Andøy skal også ha andre tiltak for å sikre et trygt og godt skolemiljø:

- Overgangsrutiner fra barnehage opp til videregående skole er utarbeidet
- Fadderordning for 1.trinnselever
- Ulike sosiale aktiviteter i klassene.
- Retningslinjer for inspeksjon
- Aktiviteter i friminutt (Trivselsledere eller annet opplegg).
- Zippys Venner på småtrinnet
- Alle klasser gjennomfører jevnlig klassemøter hvor klasse- og skolemiljø er tema.
- Elevrådet skal ha skolemiljø som tema på møtene sine.
- Gjennomføre mestrende barn grupper på mellomtrinnet
- Gjennomføre «Psykisk helse for ungdom» på ungdomstrinnet

2.3 Kartlegge utfordringer

Grunnskolene i Andøy skal ha et system for å kartlegge og ha oversikt over skolemiljøet:

- Elevundersøkelse gjennomføres høst for minimum 7. og 10.trinn
- Ikke-anonym undersøkelse gjennomføres i klasser hvor det er utfordringer med klassemiljøet. Det skal være lav terskel for å gjennomføre en ikke-anonym undersøkelse.
- Elevsamtaler gjennomføres minimum to ganger per skoleår. Elevens trivsel skal være tema på elevsamtale.
- Utviklingssamtaler gjennomføres minimum to ganger per år der elevens trivsel er ett av temaene.
- Det skal være inspeksjonsrutiner på hver enkelt skole. Det skal settes inn vikarer dersom det er fravær på de som skal gjennomføre inspeksjoner. Inspeksjonslistene gjennomgås hver dag på morgenmøter.
- Klassemiljø og trivsel skal være tema på foreldremøter
- **Alle klasser skal bruke [klassetrivsel.no](https://www.klassetrivsel.no)**
- Ved mistanke om krenkende atferd skal det gjennomføres observasjoner og undersøkelser for å få oversikt over situasjonen.
- Ungdataundersøkelsen hvert 2.år

3.0 Skolens plikter

Under følger en oppsummering av skolens plikter slik Utdanningsdirektoratet beskriver disse pliktene:

3.1 Følge med

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing. Dette gjelder uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Det er ikke avgjørende om du mottar

lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å følge med dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

3.2 Gripe inn

Hvis du som ansatt i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal du gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som kaller andre stygge ting. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge.

Ikke alle kritiske utsagn og uenigheter er krenkelser

Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger.

3.3 Varsle

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Rektor kan delegerer oppgaven om å ta imot varsler til en annen person på skolen, men kan ikke delegerer ansvaret. Rektor har ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte.

Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel:

- basere seg på observasjoner av elevene
- tilbakemeldinger i undersøkelser
- beskjeder fra foreldre eller medelever
- aktivitet i sosiale medier.
- at en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen

Hva når ansatte mobber?

Det er en egen regel om skjerpet aktivitetsplikt i saker der det er ansatte som krenker elever. Hvis du mistenker eller ser at en ansatt utøver vold, mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev skal du straks varsle rektor som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev, skal den ansatte varsle skoleeier direkte.

Strengere taushetsplikt for helsepersonell

Helsepsykeleier og annet helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen. De har strengere taushetsplikt når det gjelder opplysninger om elevene. Hvis en

helsesykepleier på skolen har opplysninger om at en elev ikke trives på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesykepleier får lov til å varsle rektor, er helsesykepleieren bundet av taushetsplikten.

3.4 Undersøke

Hvis noen som jobber i skolen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke har like lav terskel som plikten til å varsle. Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig for å kunne sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundige undersøkelsen skal være gang er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står ovenfor i hvert enkelt tilfelle.

Hvis en ansatt er den som mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet. Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet.

Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens hverdag på skolen.

3.5 Sette inn tiltak

Skolen har plikt til å:

- sette inn egnede og lovlige tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak
- følge opp tiltakene
- evaluere virkningen av tiltakene
- legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Tiltaksplikten løper så lenge en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt og det finnes egnede tiltak som kan settes inn.

Dersom tiltakene ikke har oppnådd formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller om det skal settes inn flere eller andre tiltak.

3.6 Dokumentere

Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjonen skal sikre at:

- elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken deres seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven
- fylkesmannen raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- at saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre - gjennom en aktivitetsplan (se vedlegg)
2. dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak

Vedlegg: Hva har blitt gjort for å oppfylle aktivitetsplikten?

Plikt	Dato	Beskrivelse
Følge med		Denne dokumentasjonen vil i stor grad være knyttet til aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen. Det kan være observasjon og inspeksjon, spørreundersøkelser eller skjemaer som brukes for å kartlegge klassens sosiale miljø, elevsamtaler, endringer i atferd hos elever osv.
Gripe inn		Alle som arbeider på skolen har en plikt til å gripe inn hvis de ser at noen ikke har det bra. Rektor har ansvar for å sørge for at alle som jobber på skolen vet at de har plikt til å gripe inn, og at de hvordan de skal gjøre dette. Hvem grep inn i dette tilfellet? Når? På hvilken måte?
Varsle		Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak. Alvorlige saker skal varsles straks til rektor. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til ukentlige oppsummeringer. Skolene må selv finne egne løsninger og rutiner for hvordan og når varslingen skal skje. Hvem varslet i dette tilfellet? Når? På hvilken måte?
Undersøke		Hvis noen som jobber i skolen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Hvor grundige undersøkelser skolen skal sette i gang er avhengig av skjønn, av formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står ovenfor i hvert enkelt tilfelle. Hvem har undersøkt saken i dette tilfellet? Når? På hvilken måte?
Sette inn tiltak		Dokumenteres i aktivitetsplan

Elev:

Skole:

Dato:

Hva skal denne planen løse?

[Elevens navn] har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. [Skolens navn] har [dato] fått vite av [hvem]/har funnet ut ved hjelp av [hvordan] at [elevens navn] ikke har det trygt og godt på skolen fordi [skriv hva som er utfordringen basert på elevens subjektive oppfatning].

Hva mener eleven?

Skriv om hva eleven selv sier og mener.

Hvilke tiltak er gjennomført?

Skriv ned hvilke tiltak som er gjennomført, samtaler og eventuelt annet.

Tiltak framover

Andenes / Risøyhamn skole setter inn disse tiltakene:	Ansvarlig:	Gjennomføres når:
1)		
2)		
3)		
4)		
5)		

*[Det er alltid skolen/skoleeier som er ansvarlig for at tiltak gjennomføres. Her skriver dere hvem på skolen/hos skoleeier som er ansvarlige for at hvert enkelt tiltak gjennomføres. Hvis dere har avtalt med noen som ikke er ansatt hos skolen/skoleeier at de skal gjennomføre tiltaket, skal det også fremgå. Dere skal ikke legge ansvaret på eleven eller foreldrene i aktivitetsplanen, som handler om hva skolen skal gjøre for at eleven skal få det trygt og godt på skolen.]

Når skal tiltakene evalueres?

Skolen skal evaluere tiltakene på følgende måte til følgende tidspunkt.

Dersom det kommer tilbakemeldinger i oppfølgingssamtaler, eller på andre tidspunkt, som krever ytterligere tiltak, skal skolen undersøke saken og sette inn egnede tiltak i samråd med elev og foresatte.

Hvis du ikke er fornøyd med hva skolen gjør for at barnet ditt skal få det trygt og godt på skolen, kan du melde saken til fylkesmannen.

Skolen skal sørge for at elevene har det trygt og godt på skolen

Alle som jobber på skolen skal følge med på at elevene har det bra på skolen. Hvis en voksen på skolen vet om – eller tror – at en elev blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal hun eller han alltid

- gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang, hvis det er mulig
- si ifra til rektor
- undersøke det som har skjedd

Rektor har ansvar for å lage en plan og sette inn tiltak for at eleven igjen får det trygt og godt på skolen igjen. Dette kalles for skolens aktivitetsplikt.

Hva hvis en elev blir mobbet av en ansatt på skolen?

Hvis en elev opplever å bli mobbet eller krenket av en lærer eller andre som jobber på skolen, har skolen et ekstra ansvar for å følge opp saken. Rektor skal da varsle skoleeier, som vil følge opp saken videre.

Melde saken til Fylkesmannen

Hvis du eller barnet ditt mener at skolen ikke har gjort nok for å stoppe krenkelser, kan du melde saken til Fylkesmannen.

- Først må du ha tatt opp saken med rektor på skolen
- Det må ha gått minst en uke fra du tok opp saken med rektor
- Saken må gjelde skolemiljøet på den skolen eleven går på nå

Er det helt spesielle tilfeller, kan du uansett ta kontakt med Fylkesmannen. Du må ta kontakt med Fylkesmannen i det fylket du bor.

Hva kan Fylkesmannen gjøre?

Hvis Fylkesmannen mener at skolen ikke har gjort det de skal, kan de bestemme hva skolen skal gjøre for at å sørge for at eleven får et trygt og godt skolemiljø. Fylkesmannen skal sette en frist for når tiltakene skal bli gjennomført og følge opp saken. De kan også gi bøter hvis skolene ikke følger opp.

Informasjon til barn, unge og foreldre om mobbing og rettigheter

På www.nullmobbing.no finner du informasjon om hvilke rettigheter elever og foreldre har, og hva man kan gå gjøre hvis en elev opplever mobbing.